

**Александар
ВУЧЕВСКИ**

РУШВЕТ

Д

али знаевте дека Кирибати е островска држава во Тихиот Океан? Дали знаевте дека во Лесото главен извор на приходи е сточарството, и дека со земјата владее кралот Летсие Трети? А дали знаете колку тони риба се ловат годишно на Малдиви и дека валутата во таа земја се вика руфија? Не знаев ни јас до пред некој ден. Но, откако дознав дека овие држави се наши "соседи" се заинтересирав да дознаам нешто повеќе за нив. Секако Лесото, Кирибати и Малдиви не се географски соседи на Македонија. Тие се наши "соседи" на списокот на организацијата "Транспарентност", која го мери индексот на корупција во државите. Заедно со нив го делиме осумдесет и четвртото место. Да не беше овој список, кој деновиве го открив на Интернет, никогаш немаше ништо да дознаам за овие држави. Едноставно сакав да знам со кого тоа сме слични според индексот на корумпираност. Ми беше потребно околу половина час за да најдам речиси сè што ме интересира за овие egzотични и далечни места. А што е со нашите вистински соседи и останатите европски држави? На овој список тие се далеку над нас.

Сите се секаваме на една од најпознатите телевизиски серии во деведесеттите години, која се викаше "Македонски народни приказни". Токму во оваа серија прв пат го слушнав зборот рушвет. Една од најдобрите епизоди е онаа кога селанецот (улогата ја толкуваше артистот Ѓорѓи Колозов) оди во престолнината за да продава јајца. Тој со себе носи 1.000 јајца, но на крајот од патувањето не му останува ниту едно. Сите јајца завршија како поткуп земен од царските службеници од сите рангови: од обичниот стражар до валијата. Ваквите примери на рушветлук се многу чести во македонското народно творештво. Сè ова ме наведува на помисла дека кај нас корупцијата е фолклорна категорија, еден вид традиција. Нешто што ни е врежано во гените. Нешто што сè уште ни е вообичаен фолклор. Во Македонија да дадеш мито е исто како да кажеш "добар ден". Тоа е нешто на што сите како да сме се навикнале и сме го прифатиле како дел од секој-

**БОРБАТА ПРОТИВ
КОРУПЦИЈАТА НЕ СМЕЕ
ДА ИМА НИКАКОВ
ДРУГ ИСХОД ОСВЕН
НЕЈЗИНО ЦЕЛОСНО
УНИШТУВАЊЕ**

дневието. Почнувајќи од милионските суми, па сè до букетите цвеќе, бонбониерите и неизбежните "сто грама кафе како знак на внимание", рушветот стана еден од најпрепознатливите симболи на нашата болна транзиција.

Корупцијата е канцерот кој го загадува македонското општество, таа ги разјадува институциите и ја ослабува државата и нејзиниот капацитет правилно да се справува со проблемите и со предизвиците. Коруптивната свест ги измести сите вредности и воедно стана нивен главен именител. Бројни се обидите за нејзино сузбивање. Во последно

Лесото, Кирибати и Малдиви не се географски соседи на Македонија. Тие се наши "соседи" на списокот на организацијата "Транспарентност", која го мери индексот на корупција во државите.

време сме сведоци на сè почести акции против овој вид криминал, што секако е за пофалба. Бројни се и невладините организации кои се занимаваат токму со овој проблем. Исто така, и европските институции со донации и проекти учествуваат во овој процес. Секојдневното преку медиумите сме бомбардирани од разни кампањи, кои полека но сигурно ги даваат првите резултати. Но, во случајот на Македонија борбата против корупцијата ќе биде долга и тешка. Мора уште многу да се работи, особено на промената на нашиот менталитет. Ќе треба уште многу пот за да се променат нашите навики и луѓето да се убедат дека за рушвет нема место во едно демократско општество, кое претендира да биде дел од европските интеграции.

Македонија не е ниту прва ниту последна држава која се соочува со овој проблем. Треба само да учиме од поискусните и да ги применуваме веќе употребените методи. Можеби Италија е најдобриот пример за успешно справување со корупцијата. Иако едно време важеше како држава синоним за корупција, Италија успешно се справи и го искорени овој феномен. Имено, во 1993 година беше основан специјален тим од обвинители наречен "чисти раце", чија задача беше исклучително да истражуваат случаи на корупција на сите нивоа. Резултатите веднаш беа видливи. Беа уапсени стотици државни функционери: градоначалници, директори на јавни претпријатија, судии. Корупцијата претходно била толку навлезена во порите на италијанското општество, при што беше откриено дека дури една третина од пратениците во Парламентот некогаш земале мито. На удар на овој тим на обвинители се најдоа и најголемите италијански компании за кои се докажа дека, исто така, биле дел од големата корупциска мрежа.

Сè повеќе сметам дека и на Македонија ѝ е потребна една ваква решителна акција од типот на италијанската. Затоа мислам дека треба да ги "уземем" нивните искуства и да ги примениме на наше тло. Притоа, не треба никој да се амнестира. Без оглед на функцијата и на големината на рушветот секој треба да ја сноси одговорноста за своите постапки. Само така на списоците за степенот на корупција ќе се најдеме рамо до рамо со нашите "вистински" европски соседи.